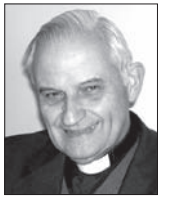

Actualitats científiques

Alerta amb el «Niño» d'enguany!

Per Francesc Nicolau
Professor de la Facultat
de Filosofia de Catalunya

Suposo que els lectors habituals d'aquesta pàgina ja sabeu de què es tracta. El fenomen anomenat el *Niño* és la formació d'un corrent marí d'aigua més calenta que s'inicia al Pacífic tropical, a conseqüència d'una acció anòmala dels vents de l'Oest d'aquest oceà, i que ressegueix les costes d'Amèrica del Sud, principalment el Equador i el Perú, quan comença l'estiu a aquestes latituds, que és quan a l'hemisferi Nord ens ve l'hivern, o sigui, cap al desembre. El nom de *Niño* sembla que el posaren pescadors peruans (ja en tenim referències al segle XIX) en honor del Nen Jesús per la coincidència amb el temps de Nadal. Aquest fenomen és irregular, però s'esdevé amb una mitjana d'uns sis anys cada vegada i enguany ja ha començat a formar-se. Que ens hi diuen els científics?

Ja sabem que sempre té importants conseqüències climàtiques i ecològiques, perquè origina pluges diluvianes a l'Est del Pacífic i elevada mortalitat marina (i fins i tot també terrestre) amb la corresponent minva de producció pesquera. Hi ha anys que més i anys que no tant, és clar, però sembla que aquest serà un any dels de més. No es pot dir amb certesa, però ens ho adverteixen els experts. El *Niño* més dramàtic dels últims anys va ser el 1983, que va arribar a alterar el clima de moltes parts del món: hivern intens al Nord que, entre altres coses, produí pluges importants a Califòrnia i nevades rècord a les muntanyes Rocalloses, mentre que a l'Índia,

Danys de les tempestes el 1998 causades pel «Niño» del 1997 a Califòrnia.

Austràlia i Àfrica s'hi esdevingueren sequeres perllongades, amb disminució de moltes espècies de plantes i animals, amb greus pèrdues per a agricultors, ramaders i pescadors.

I també va ser força devastador el *Niño* de 1997. Ara bé, quines són les previsions per al de 2014? Sembla que

els senyals que s'hi veuen són molt semblants als que precediren el de 1997 i fa que hi hagi un 80% de probabilitats que passi com aleshores. Ja ho sentirem a dir.

Em direu que a casa nostra poc ho notarem. És cert, serà poc, però serà alguna cosa. Ens ho diu el catedràtic

de Geografia Física de la universitat de Barcelona i climatòleg, Javier Martín-Vide: «El *Niño* deixa un senyal pràcticament a tot el planeta, tot i que les seves conseqüències de vegades es poden sentir setmanes o mesos després.» Si és així ja ens ho faran saber, esperem.

Gent de casa

El pare Rodés, astrònom il·lustre

Lluís Rodés i Campderà havia nascut a Santa Coloma de Farners el 1881. Va ingressar a la Companyia de Jesús el 1897 i va estudiar filosofia, però sempre tingué una inclinació natural cap als temes astronòmics i de la física de l'atmosfera.

Quan acabà els estudis eclesiàstics, sent professor del col·legi de Sarrià, fou enviat a Suècia per la Companyia —que era la titular de l'Observatori de l'Ebre—, com a representant de l'institut per a l'estudi de l'eclipsi total de sol que es va esdevenir el 21 d'agost del 1914.

Especialment dotat per a l'astronomia, li van obrir les portes els centres més importants del món, de manera que el pare Rodés va poder treballar a l'Observatori de Mount Wilson, a Califòrnia, que en aquells moments, abans de la construcció de Monte Palomar, tenia el telescopi

més potent del món. També va poder cursar astronomia a Harvard.

Amb un bon bagatge, va ser nomenat, l'any 1920, director de l'Observatori de l'Ebre, prop de Tortosa, al terme de Roquetes. En aquest mateix any va pronunciar una gran conferència al Palau de la Música Catalana, titulada *Harmonies del firmament*. Va deixar una vuitantena de treballs científics publicats, relatius als seus estudis astronòmics, i dues obres cabdals: *El firmamento* i *Los eclipses de estrellas por planetas*.

De fet, Rodés, juntament amb el pare Cirera (vg. Gent de Casa: Ricard Cirera Salse; *Catalunya Cristiana*, 1.737) va ser cofundador de l'Observatori a l'antic seminari jesuïta, però va ser Ricard Cirera qui va ostentar-ne primer la direcció.

Membre de la Unió Astronòmica

Joan Pallarès-
Personat
Historiador
jpallarespersonat@gmail.com

Internacional des de la seva fundació, el 1919, participà en tots els grans congressos de la seva època. L'esclat de la guerra va representar un trèngol en la seva tasca.

El 1936 hagué d'abandonar l'Observatori. En mans civils va continuar funcionant fins al 1938, en què el curs de la guerra obligà els republicans a desmuntar-lo i traslladar-lo a l'Empordà.

El pare Rodés s'havia refugiat a Mallorca, concretament al llogaret de Biniaix, a la serra de Tramuntana de Mallorca, al terme de Sóller. Va morir el 1939, sent, oficialment, director de l'Observatori; el va substituir Antonio Romaña.